

Oma koti kullan kallis

Kirjoittanut: Eeva Vihanta

Hannes, Antti ja Ellen Joki-Annalan säätön varoilla rakennetut vuokra-asunnot ovat valmistuneet. Säätön säädekirjan mukaisesti huoneistoihin asettuu taloksi maatalojen entisiä emäntiä ja isäntiä. Uudisrakennustöiden rinnalla myös Joki-Annalan tilan vanhaa päärakennusta on korjailtu ja raivattu paikoin ryteiköksi villiintynyt pihaa. Raivauksen jälkeen esiin sukeutui kodikas pihapiiri rakennuksineen lähes sellaisena, kun se oli Ellenin emännyyden ja Antin ja Hanneksen isännyyden aikaan.

Elli (Ellen) Joki-Annala oli useasti nähty vieras Annalan Velin lapsuudenkodissa. Perheet eivät olleet samankaltaisesta sukunimestä huolimatta toisilleen sukua.

- Elli ja äiti oli hyviä ystäviä. Ne piipahtivat toistensa luona kahvilla, kun töiltään ehtivät.

Naimattomalta ja lapsettomalta Elliltä kyläilyreissuille lähtö kävi sutjakkaasti, mutta Ilmi-äidillä oli "peräkarihtansa."

- Polovenkorkusesta tupa näytti valtavalla. Isoista ikkunoista tuli paljon valoa, lattialla oli pitkät räsymatot ja kaikki tavarat jämäptisti paikoillaan, Veli Annala kuvailee varhaisimpia muistikuviaan Joki-Annaloilla vierailuistaan.

Elli, pienestä tytöstä vanhempia ja veljiään passaamaan tottunut, piti vieraistansa hyvän huolen.

- Ellistä tuli emäntä äitinsä jälkeen. Sisarusten äidillä oli tasanen luonne verrattuna Antti-isäntään, jonka tempauksille naureskellaan vieläkin.

Tässä yksi maistiainen: Antti tutkii heinänteon alla osuuskaupasta ostettua kalenteriaan. Kalenteriin painetut taivaanmerkit näyttävät niin suosiollisilta, että Antti käskee poikien kaataa heinää suurelta alalta. Mutta parin poutapäivän jälkeen alkaa sade. Isäntä odottaa tuvassa ilman kirkastumista kärsivin ilmein. Viimein hermostuu, sieppaa kalenterin kouraansa, juoksee ulos sateeseen ja huutaa niska kenossa, allakka kohti taivasta: "P...le, oliko tämmöstä luvattu?"

Pienet ympyrät

Ellin Antti-veli tuli Velille tutuksi yhteiskouluvuosilta.

- Meillä Yrjönmäen lapsilla oli talviaikaan tapana oikaista kouluun Joki-Annalan pihan poikki ja siitä jokijään yli. Mutta ei me menty jälle, jos Antti ei antanut lupaa.

Eli, jos Antti muutamien pakkasaamujen jälkeen odotti pihallaan koululaislaumaa jään vahvuuden arvioimiseen käyttämänsä keppiinsä nojaten ja sanoi: "Älkää menkö, se vähä vielä rytisi", konkkaronkan matka jatkui rautatiesillan mutkan kautta vastarannalle.

- Oikoreittiä käytti aikuisetkin ja isännät veivät hevosilla viljaansa myllyyn jauhattavaksi, enkä koskaan kuullut, että talonväki olis valittanut.

50-luvulla Joki-Annalaan hankittiin upouusi traktori ja Hanomagin pukille kiipesi monen yllätykseksi Antti.

- Antti oli kotona ja omissa ympyröissään viihtyvä tarkanmarkan mies, joten oli aika yllättävää, että veljeksistä juuri hän innostui hankkimaan taloon traktorin ja opetteli tekemään sillä osan maatöistä.

Hannes ja Aune

Hannes oli Joki-Annalan sisarusarjan ulospäinsuuntautunein persoona.

- Hanneksesta kehittyi suojeluskuntavuosinaan taitava ampuja. Sotien jälkeen Hannes jatkoi ampumisharrastustaan ja osallistui lähipitäjien kilpailuihin hyvällä menestyksellä.

Avioliitossa naapuritalon tytön, Aune Ojuan, kanssa kävikin jo huonommin.

- Se oli sellainen lyhyt sodanaikainen liitto.

Eroon johtaneet syyt Annalan Veli kuittaa "kaikenlaistahan sitä juoruttiin"- kommentilla ja siirtyy sulavasti romanssin jälkipyykkiin:

- Kun perillisiä ei ollut, ero oli ainakin teoriassa helppo. Kumpanenkin jatkoivat elämäänsä omilla maatiloillaan.

Niin teoriassa, mutta Hanneksen pesärikon jälkeinen käytös näyttäisi kertovan, että sulhon miehinen ylpeys oli saanut kolhun:

- Ennen vanhaan naapurinapu oli enemmän sääntö kuin poikkeus. Aunen ja Joki-Annalan peltoja oli vieretysten, mutta eron jälkeen Hannes ei tainnut Aunen puoleisille saroille eksyä. Tiedä sitten oliko apua pyydettykään.

Tinkimaitobisnes

- Isä oli luvannut, että meidän venettä saa vapaasti käyttää ja niin se sitten olikin aina siellä väärällä puolella jokea, Antti Vihanta muistelee naapuruuttaan Joki-Annaloiden kanssa.

Veneen lainailun lisäksi Vihannat olivat parinkymmenen muun perheen tavoin Joki-Annaloiden kanssa tekemisissä tinkimaidon merkeissä.

- Joki-Annaloilta sai ostaa lypsylämmintä maitoa. Talvisin tinkimaito haettiin suoraan navetasta, mutta kesäisin maito saatiin joen yli pingotetun vaijerin avulla.

Vaijerin toimintaperiaate muistutti lossin mekanismia sillä erolla, ettei vahti osallistunut "kyytiläistensä" matkantekoon.

- Maidonjakelu oli Antin tehtävä. Se nosteli aamu- ja iltalypsyksen jälkeen maitonhinkit vaijerikoukkuihin ja veivasi ne meidän puolelle rantaa. Rannalla tinkiläiset ottivat omat astiansa kourusta ja panivat tyhjän tilalle.

Homma toimi hyvin niin kauan, kunnes jotkut keksivät laittaa kepin vaijerin rataan väliin:

- Muutaman kerran onnistui käymään niin onnettomasti, että Antti itse joutui tulemaan rautatiesillan kautta irrottelemaan keppiä, mutta sitten me kakarat jäätiin kiinni. Äiti kielsi ankarasti hypyttämästä aikuista miestä turhan päiten, harmittelee 80-vuotias Ahti Vihanta.

Joki-Annaloiden maitokauppa oli toiminnassa vielä 1970-luvullakin.

Vain suola kaupasta

- Joki-Annalan isännillä ei ollut tapana myydä, vaan mieluummin ostaa lisää maata ja metsää sopivan tilaisuuden tullen, sanoo Sievissä eläkepäiviään viettävä Jouko Oja.

Tämän tiesi varsin hyvin myös Jouko Ojan isoisä, Antti Kustaa Erkinpoika, joka oli Joki-Annaloiden torppari. Vuoden 1918 torpparilain perusteella hänellä olisi ollut oikeus lunastaa tilansa omistajan vaihdosta riippumatta, mutta Antti Kustaa pysyi hyvän naapurisovun tähden vaiti. Kun Jouko syntyi vuonna 1930, torpparikontrahti oli jo purettu.

- Olin lapsena paljon Joki-Annaloilla. Siellä oli paljon nähtävää. Navetassakin oli jo silloin parikymmentä lehmää, kun yleensä taloissa pidettiin vain muutamaa elukkaa. Muistan, että Augusta-emännällä oli navettatöissä pari piikaakin apuna.

Paikkakunnan vakavaraisimpiin kuuluvassa talossa ei silti pröystäilty.

- Hannekselta kului rahaa ampumisharrastukseensa, mutta muuten pojat varoivat isänsä tavoin laittamasta rahojaan turhuuteen.

Kaiken kiireen ja työntouhun keskelläkin talonväellä riitti aikaa kysellä pienen kyläilijänsä kuulumisia.

- Elävimmät muistot jäi kuitenkin isosta-Antista. Oli se sellainen persoona.

Joten lisää maistiaisista: Yhteen Joki-Annalan tuvanikkunoista ..... lintuja, enimmäkseen tiaisia. Mutta jos paikalle lehahti yksikään punatulkku ja iso-Antti sattui olemaan tuvassa, oli lintulaudan rauha mennyttä. Antti koputti tulkut tiehensä ja karjaisi: "Nuo ----n mokkelit!"

Sukunsa viimeinen

Joki-Annalan sisarukset poistuivat tästä maailmasta samassa järjestyksessä kuin olivat tulleetkin. Ensin lähti Hannes, sitten Antti ja viimeisenä Elli.

Antin kuoleman jälkeen Elli oli ensimmäistä kertaa elämässään yksin. Taloudellisia huolia ei ollut, mutta terveydellisiä kylläkin. Veljesten ja Kannuksen kunnan maakauppojen jälkeenkin tilan maapinta-alaksi jäi noin 150 hehtaaria. Pikkuhiljaa edennyt sokeritauti vei lopulta liikuntakyvyn ja Ellin oli turvaututtava asioidensa hoidossa taksikyttiin. Mieluisin kyyditsijä oli tietysti Annalan Ilmin poika:

- Ne oli hupasia reissuja, Veli Annala, Ellin hovikuski, hymyilee.

Aluksi taksimatkat olivat nopeita pyrähdyksiä oman paikkakunnan liikkeissä, mutta vauhtiin päästyään:

- Elli saattoi tehdä tikusta asiaa, että pääsi pyörähtämään Kokkolassa.

Tämän enempää Veli ei Ellin pirssiajeluista taksikuskin ammatissa vannomaansa vaitiolovelvollisuuden vedoten kerro.

Vaan näistä Velin sanomisista saadaan Joki-Annalan sukuhaaran viimeisistä vesoista kertovalle tarinalle lohdullinen loppu. Onneksi joukossa oli yksi, joka malttoi nauttia edes hetkisen verran vuosikymmenten työn hedelmistä.

- Hanne (Juho Maunu) Joki-Annala 22.10.1903 - 10.6.1974
- Antti Alfred 18.9.1905 - 14.2.1981
- Elli (Ellen) Annikki 13.11.1911 - 31.12.1988

Vanhemmat:

- Antti Viljami Joki-Annala 2.7.1874 - 3.5.1952
- Edla Augusta e. Muikkula 26.12.1882 - 22.3.1959

Antti Viljamin isä, talollinen Emmanuel Emmanuelinpoika Tuoretmaa, myöh. Annala, ja äiti Maria Liisa Heikintytär Annala e. Riippa, muuttivat Tuoretmaasta vuonna 1872 Annalan numerolle seitsemän. Kannuksen seurakunnan vuosien 1915–1924 rippikirjasta alkaen perheen sukunimenä on ollut Joki-Annala.

Perimätiedon mukaan Joki-Annalan ensimmäisen isännän omaisuus mahtui yhteen säkkiin, mutta kovalla työllä tila saatiin kukoistamaan. Säätiöllä on vanhan päärakennuksen suhteen sama urakka edessään.

Hannes (vas.) ja Antti isän ja äidin kanssa kuistin portailla. Pojat saavat pikkusisaren, Ellin, vuonna 1911.

Vuoden 1952 tapainpäivänä juhlittiin Agusta-emännän 70-vuotispäiviä. Hanneksen (vas.) pyhäasuun kuului valkoinen paita, Ellillä oli pitsikaulus, mutta Antille vältti flanellipaita.

Pihanpuoleinen kamari oli Antin, toisessa nukkui Elli, Hannes asusti vintillä. Nyt he ovat poissa, mutta tupaa vartioi vieläkin Mannerheim.

Viljelijä on saanut sarkansa kynnettyä.